

Tuğba Doğan - Nefaset Lokantası

Yapı Kredi Yayınları, s.61-63

Birbirini yıllardır tanıyan iki kişinin konuşacağı pek bir şey kalmamıştır ya da yeni bir şey. Bu insanlar uzun zamandır bir arada olmanın sağladığı çok sayıda konfora sahiptir; kendini karşısındakine başka araçlarla anlatabilmek, susarak anlaşılabilmek. Sıkıntı, bitkinlik, atalet bu sessizliği dünyaya getirip yetiştirebileceği gibi, giderek gündelik bir heyecan, az evvel yaşanmış taze birneşe, hatta karşısındakine duyulan güçlü bir öfke de aynı suskunlukta ifade bulur, onu sürdürür ve büyütür. Bu iki kişinin etrafını saran sükûnetten yapılma bulutun içinde seslendirilmiş kelimelerde bulunmayan bir ağırlık vardır. Nihan ve Salih bu lanetli konfora henüz bağışık olduklarından uzun uzun konuştular.

Nihan'ın aslında yurtdışında yaşaması, o günlerde bir festival için İstanbul'a gelmiş olması, dönüşüne tam da iki gün kala tanışmaları, birtakım çok mühim adamların araç konvoyu binbir gece masallarından daha uzun olmasaydı, havasın yoldan geçişi avamınkinden daha mühim olmasaydı, yolu tıkamasaydı, bir önceki vapura yetişmiş olsaydı hiç karşılaşmayacak olmaları, Nihan'ın oyuncu olması, tiyatro ekibiyle sürekli seyahat etmesi, kendisinin de onunla buluşabilmek için birdenbire belirli aralıklarla seyahat eden birine dönüşmesi —çünkü evveliyatında fitraten pek seyyah sayılamazdı— her gittiği şehirde buluşmaları, her şey Salih'e fazla anlamlı gelmişti. İkisini bir araya getiren tesadüfler.

Zamanın çoğunda ben şaşkındım. Hayat gerçekten değişmek istediğinde tesadüfler devreye giriyor. Bunu neden her zaman unutuyorum? Tesadüfün bu kadar çarpıcı olduğu durumlar çok sık yaşanmadığından, herkesin başına her gün gelmediğinden mi? Ama hayat sahiden dönüşmek istiyorsa bir viraj peyda olur ve orada da mutlaka büyük bir karşılaşma bekliyordur. Kader sebep ile sonucun hantal dairesinden ve akılla işleyen bir örgüden bir anlığına sıkılır, başka türlü açılmak ister, büyük bir kırılma, şaşırtıcı bir olay, sebep-sonuç ilişkilerine kalsa yolu hiç kesişmeyecek iki insanın karşılaşması için şakacı şaşırtıcı bir düzenek kuruverir ve taksiye binip eve dönmeyi ertelediğin, her gün yürüdüğün şu sokaktan değil de diğerinden geçmeyi seçtiğin, normalde yaptığın şeyleri yapmayıp bambaşka bir mekâna girdiğin o anda billurlaşır. O anın kaderin bir oyunu olduğunu, bazen, işkillendiren fazla dramatik bir sezginin yardımıyla hemen anlayıverirsin. Hayatının böylesi birkarşılaşmanın hakkını verecek, her şeyden önce onu seçip görecektir, karşına çıkan bu yeni yaşantıyı yaşamayı deneyecek cesarete sahip olmadığın biranındaysan ona bulaşmadan yürüyüp gidebilirsin de. Ama şeyler durması gerektiği yerde duruyorsa ve sen de bitmek bilmeyen bir hınçla hayattan alacaklı olduğunu düşünmekten artık vazgeçmişsen başını kaldırıp etrafına

gerçekten baktığın an rastlantı kendini açar. Ve bu rastlantı her zaman kaçınılmazlık olarak gelir. Tesadüfün billurlaştığı an aslında kaderin billurlaştığı andır. Kader burada sadece iradi olandan çıkıp farklı bir tarzda çalışmayı seçmiştir. Buradaki şiirsellik göz kamaştırıcı değil mi? Önceden zaten bilinmekte ve mutlaka gerçekleşecek olanın kendini tesadüf olarak göstermesi. Üstelik insanın hayatını tam anlamıyla değiştiren, artık bir önceki günle benzer olamayacağını kesinlikle sağlama alan büyük kırılmaların tamamen irade dışı bir biçimde, rutin seçimlerinde değil, normalde yaptıklarını yapmayı seçmediğinde oluşan dizgede açığa çıkması. O gün de her zamanki gibi arabayla gitseydim, vapura binmeseydim.

İnsan bir karşılaşmanın tamamen tesadüf olduğundan neden bahseden neden tesadüfleri över? Hayat tesadüflerle dolu. Tesadüf eseri tanıştık. Tatlı bir tesadüf. Bir karşılaşmanın tesadüfi oluşu kendi başına ne ifade eder, ne anlatır? Mühim olan karşılaşmanın rastlantısallığı değildir. Esas mesele bu tesadüfe gelecekte ne anlam verileceğidir. Karşılaşan iki bedenin birbirinden ne yapacağı, bir arada durduğunda uzayı neresinden eğip bükeceği, varlığı neresinden esneteyeceği, kendilerini ona nasıl ekleyeceği; gerçekte önemli olan budur. Aşk tesadüften ibaret değildir. Pekâlâ oradan başlayabilir ama bununla yetinemez; bu onu başlı başına bir şey yapmaya kâfi gelmez. İnsan hep aynı hatayı yapar. Anlamadığı her şeye tesadüf der, bilince olmadığı şeyleri kader zanneder. Durmadan benzerini yaşadığı hikayeler, neden orada durdukları idrak edemediği için tosladığı duvarlar, hep başa dönen yollar, kronik hastalıklar. Bunların toplamı kader etmez, onlara müdrik olunmadığı sürece maruz kalınacak yinelemeler demek daha isabetli olur.

**

**Bosna-Hersek'teki iç savaş sırasında Boşnak esirlere yapılan işkencelerden bahsedilerek, düşman esirlere benzer muamele edilmesi teklif edildiğinde, Aliya İzetbegović'in verdiği cevaptır.*